

„APEL ZA SLOBODU GOVORA U BOSTONU“

**Govor Fredrika Daglasa
9. decembar 1860**

Prevodilac: Nevena Mihailović

Suri Translations

„Apel za slobodu
govora u Bostonu“
Fredrika Daglasa,
prevod na srpski.

Govor je održan na
engleskom.

„APEL ZA SLOBODU GOVORA U BOSTONU”

Boston je veliki grad, a Koncertna dvorana slavna je koliko i sam Boston. Ni na kom drugom mestu o principima ljudske slobode nije se razmatralo više nego ovde.

Da nije već pomenutih okolnosti, bilo bi skoro drsko od mene da ovde kažem bilo šta o tim principima.

A ipak, čak i ovde, u Bostonu, moralna atmosfera je mračna i teška. Čak sam i ja pravilno shvatio da je principima ljudske slobode u ovom času mučno da nađu makar i ograničenu podršku.

Svet se kreće polako, a Boston je dosta nalik na svet. Mi smo mislili da je princip slobode govora svršena stvar.

Ovde, ako nigde drugde, mislili smo da je osigurano pravo ljudi da se okupljaju i da izražavaju svoje mišljenje. Doktor Čening branio je to pravo, gospodin Garison praktično je potvrdio to pravo a Teodor Parker održavao ga je pouzdano i verno do kraja.

Ali, evo nas ovde danas kako se borimo za ono što smo mislili da je dobijeno godinama unazad. Gleda nas pravo u lice ponižavajuća i sramotna činjenica da je, iako Fenel Hol i spomenik na Banker Hilu i dalje stoje, sloboda govora srušena. Nije potrebno nadugačko objašnjavati. Činjenice se već opštepoznate; mnogo više nego što će to biti poželjno kroz deset godina.

Ceo svet zna da se prošlog ponedeljka održavao jedan skup radi rasprave o pitanju: “Kako će ropstvo biti ukinuto?” Ceo svet takođe zna da je ovaj skup napala, izvređala i zaposela grupa otmene gospode, a da je on zatim prekinut i rasturen po naređenju gradonačelnika, koji je odbio da ga zaštiti, iako je pozvan da to učini.

Da je ovo bio samo izliv strasti i predrasuda među prostijim svetom, razdraženim rumom i nagnanim od strane nekog prepredenog političara da posluži nekom neposrednom cilju, - samo jedan vanredan događaj – moglo bi se dozvoliti da se ostane na onome što je već rečeno.

Ali vođe te grupe bili su otmeni ljudi. To su bili ljudi koji se ponose svojim poštovanjem zakona i reda.

Ova gospoda ponela su sa sobom svoje poštovanje prema zakonu i glasno su ga iskazivala baš dok su bili u samom činu kršenja zakona. Njihov zakon bio je zakon o ropstvu. Zakon o slobodi govora i zakon za zaštitu javnih skupova bacili su pod noge, dok su veoma veličali zakon o ropstvu.

Prizor je bio poučan. Ljudi retko vide spoj otmenog i neotesanog čoveka, kakav se pokazao ovom prilikom. On je dokazao da je ljudska priroda u velikoj meri ista, bilo da je u mornarskom platnu ili suknu.

Ipak, kada nam fina gospoda pristupe u liku neobuzdanih i raspuštenih besposličara, - preuzimajući za trenutak njihovo ponašanje i ćud, - mogu samo sebi da prebace ako ih ocenimo gore nego što vrede.

Očevi države ni jedno pravo nisu smatrali toliko svetim kao pravo govora. Ono je bilo u njihovim očima, kao i u očima svih mislećih ljudi, veliki moralni obnovitelj društva i države. Danijel Webster nazivao ga je urođenim pravom, privilegijom kućnog ognjišta.

Sloboda je besmislena tamo gde je pravo da se iskažu misli i stavovi čoveka prestalo da postoji. Ono, od svih prava, predstavlja strepnju za tirane. To je pravo koje oni pre svih ubijaju. Poznaju njegovu moć.

Prestoli, dominioni, kneževstva i sile, zasnovane na nepravdi i krivdi, sigurno će zadrhtati, ako je ljudima dozvoljeno da u njihovom prisustvu raspravljaju o pravednosti, umerenosti i sudnjem danu koji će doći.

Ropstvo ne može da trpi slobodan govor. Pet godina sprovođenja slobode govora ukinulo bi aukcijsku kuću robova i raskinulo bi svaki lanac na Jugu. Oni neće ništa od toga tamo, jer oni imaju moć. Ali da li će tako biti i ovde?

Čak i ovde u Bostonu, i među prijateljima slobode, mi čujemo dva glasa: jedan optužuje gomilu koja je prekinula naš skup u ponedeljak kao bedno i kukavičko nasilje; i drugi, koji osuđuje i žali zbog održavanja takvog susreta, od strane takvih ljudi, u takvo vreme. Rečeno nam je da taj skup nije bio pravovremen i da njegovi učesnici nisu bili mudri.

Zaboga, šta je to sa nama? Hoćemo li da ublažujemo i opraštamo opipljiv i flagrantan napad na pravo govora, podrazumevajući da samo određena vrsta osoba sme da koristi to pravo?

Hoćemo li, u ovakvo vreme, kada je urušen jedan veliki princip, da prigušujemo moralni prezir koji takvo delo pobuđuje, osvetljavajući one prema čijoj ličnosti je to nasilje i izvršeno?

Posle svih argumenata u korist slobode koje je Boston slušao više od četvrt veka, da li on sada treba da sazna da je vreme za potvrdu nekog prava ono vreme kada je baš to pravo dovedeno u pitanje, a da su od svih ljudi oni koji će ga potvrditi baš oni ljudi kojima je to pravo bilo uskraćivano?

Ne bi bila nikakva odbrana prava na govor ako bismo dokazivali da određena veoma istaknuta gospoda, eminentna po svom obrazovanju i sposobnostima, imaju dozvolu da slobodno izraze svoje stavove o svim temama – uključujući i temu ropstva.

Takva odbrana bi i sama zahtevala da bude odbranjena. Ona bi dodala uvredu na povredu. Čak i neki starinski abolicioni skup ne bi mogao da odbrani to pravo u Bostonu u ovom trenutku.

Ne može biti prava na govor tamo gde bilo koji čovek, koliko god da se uzdigao, i koliko god da se pokorio, koliko god bio mlad, ili koliko god star, biva zastrašen silom i primoran da suzbije svoja iskrena osećanja.

Podjednako jasno je i pravo da se sasluša. Sprečavati slobodan govor je dvostruko pogrešno. To krši prava slušaoca kao i prava govornika. Isto toliko je zločinački lišiti čoveka njegovog prava da govori i sasluša kao što bi bilo lišiti ga njegovog novca.

Ali da bi se tako uradilo, ne sme biti popuštanja neprijatelju. Kada se čoveku dozvoli da govori zato što je bogat i moćan, to čini još težim zločin odricanja ovog prava siromašnima i pokornima.

Ovaj princip mora počivati na svojoj sopstvenoj ispravnoj osnovi. I sve dok se ovo pravo ne dodeli najneznatnijem isto toliko slobodno kao i najuzvišenijem građaninu, uprava Bostona je samo jedna prazna reč, a njena sloboda je sprdnja.

Pravo čoveka da govori ne zavisi od mesta njegovog rođenja ili od boje njegove kože. Jednostavna činjenica da si čovek je čvrsta osnova tog prava – i tu neka ono zauvek ostane.